

Голові разової спеціалізованої вченої ради
із захисту дисертації на здобуття ступеня
доктора філософії ДФ 20.051.142
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору наук з державного управління,
професору **Сурай Інні Геннадіївні**

ВІДГУК

офіційного опонента, професора кафедри економіки та публічного управління
Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»,
доктора наук з державного управління, професора, Заслуженого діяча науки і
техніки України

Дегтяра Андрія Олеговича

на дисертаційну роботу Ткачука Дениса Юрійовича на тему:

«Публічне управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу
України»

представлену до публічного захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 20.051.142

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне
управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та
адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи, її зв'язок із науковими програмами, темами

Машинобудівний комплекс відіграє вирішальну роль у внутрішньому виробничому середовищі, оскільки він виробляє знаряддя праці та засоби виробництва, які використовуються в різних галузях промисловості. В умовах запровадженого воєнного стану спостерігається трансформація пріоритетів галузі у бік посилення оборонного потенціалу країни. Це супроводжується низкою викликів, серед яких – зміни у зовнішньоекономічному курсі держави, руйнування виробничих потужностей та інфраструктури, що забезпечує їх функціонування, дефіцит кваліфікованих спеціалістів, а також зростання вартості ресурсного забезпечення. Тому один із рушіїв економічного розвитку, машинобудівного комплексу України є процес модернізації системи публічного управління з метою адаптації до стандартів ЄС та розширення присутності на міжнародних ринках. Це дасть змогу з одного боку, сприяти швидкому економічному відновленню країни

впіслявоєнний період, а з іншого – вимагатиме значних фінансових ресурсів, розробки комплексних програм підтримки та запровадження преференцій з боку державної та місцевої влади.

Як наслідок, проблематика дослідження публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу України є актуальною.

Важливо відзначити, що дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри публічного управління та адміністрування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника за напрямом «Теоретико-методологічні та прикладні засади розроблення і функціонування інноваційних механізмів публічного управління та адміністрування» (номер державної реєстрації: 0120U100494)

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих в дисертації

Дисертаційна робота виконана в логічній послідовності, всі поставлені автором завдання досягнуті і науково обґрунтовані. Висновки є логічним завершенням проведених досліджень за темою роботи та характеризують їх результати. Приведені в роботі теоретико-практичні рекомендації, які засновані на здобутках дисертанта, мають значний теоретичний та практичний інтерес для використання у сфері публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу України.

У першому розділі роботи автором розкрито теоретико-методологічні основи публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу. У першому параграфі автор розкрив теоретичні основи публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу. У другому параграфі розкрито концептуалізацію сутності публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу. Заслужовують на увагу ідентифікацію поняття публічного управління та з'ясування його ролі в аспекті фінансової діяльності машинобудівного комплексу. У третьому параграфі розкрито методологічні основи дослідження публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу, що поєднує системний, синергетичний і вартісний підходи, які дають можливість ідентифікувати слабкі місця та ризики зниження вартості підприємств машинобудування в умовах існуючих макроекономічних і мікроекономічних загроз.

Другий розділ дисертаційної роботи присвячений дослідженню практичних аспектів публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу України. Зокрема в першому параграфі автор провів аналіз структури та динаміки розвитку машинобудівного комплексу, що дало змогу ідентифікувати низку негативних тенденцій, серед яких – неефективна структура капітальних інвестицій, відсутність адаптивних механізмів реагування на трансформації ринкового середовища, нестача цілеспрямованої державної промислової та

інвестиційної політики, обмежений рівень державного протекціонізму, недостатній обсяг виробництва високотехнологічної та інноваційної продукції, скорочення рівня зайнятості, а також поглиблення дисбалансів у зовнішньоекономічній сфері. У другому параграфі автор здійснив оцінку ефективності публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу, де виявив низку проблем: неефективну структуру капітальних інвестицій, слабку адаптацію до ринкових змін, відсутність державної підтримки, скорочення виробництва високотехнологічної продукції, втрату ринків збуту та логістичних зв'язків через війну, пандемію та економічну кризу. Вартим уваги є третій параграф, де автор дослідив параметри впливу публічного управління на фінансову діяльність машинобудівного комплексу з метою зацікавлення стейкхолдерів у реалізації цілей і завдань його розвитку з використанням стимулюючих фінансових інструментів, які базуються на використанні фінансових методів стимулювання й інвестування в основний капітал.

У третьому розділі автором запропоновано напрями удосконалення публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу України. Зокрема, у першому параграфі даного розділу наведено зарубіжний досвід публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу та можливості його імплементації в Україні. У другому параграфі автор надав стратегічні напрями розвитку публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу в Україні, що включають: організаційно-правовий напрям; адміністративний напрям; кредитний напрям; інвестиційний напрям; податковий напрям, а також запропоновано організаційну модель управління та «дорожню мапу» реалізації стратегій. У третьому параграфі автором побудовано модель стратегічного прогнозування на основі регресійного аналізу, що дозволяє оцінити сценарії розвитку машинобудівного комплексу (оптимістичний і песимістичний) та можуть слугувати інструментом для обґрунтування управлінських рішень і визначення пріоритетних напрямів відновлення ключової ролі машинобудування у процесі технічного переоснащення національної економіки.

Загалом, аналіз дисертаційної роботи та опублікованих наукових праць Ткачука Дениса Юрійовича дозволяє зробити висновок про достатній ступінь обґрунтованості та наукову достовірність отриманих результатів.

Достовірність та наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження

Науковий внесок дослідження Ткачука Дениса Юрійовича полягає в узагальненні теоретичних засад публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу України та розробці практичних рекомендацій щодо його удосконалення. Основні наукові здобутки дисертації включають:

– удосконалення методологічних засад дослідження публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу ґрунтується на поєднанні системного, синергетичного і вартісного підходів, що дає можливість консолідувати економічний результат та цінності машинобудівного комплексу, врегулювати інтереси і наміри усіх зацікавлених сторін, сформувати конфігурації внутрішнього середовища системи публічного управління як сукупність таких підсистем: аналітичної, організаційної, фінансової;

– розвиток наукового понятійно-категорійного апарату, включаючи нові визначення та інтерпретації ключових концепцій, які стосуються публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу;

– удосконалено систематизацію і класифікацію параметрів впливу публічного управління на фінансову діяльність машинобудівного комплексу України за такими ознаками: за напрямом впливу публічного управління на фінансову діяльність машинобудівного комплексу (правові, організаційні (адміністративні), фінансові, інвестиційні, кредитні, соціальні); за характером впливу (стимулюючі та стримуючі); за джерелом походження (глобальні, зовнішні і внутрішні). Зазначена систематизація сприятиме більш ефективному та точному визначенню стратегічних напрямів державної політики щодо розвитку вітчизняного машинобудівного комплексу в сучасних умовах;

– удосконалено організаційну модель реалізації стратегічних орієнтирів розвитку публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу України, яка ґрунтується на взаємозв'язку складових елементів (мета, завдання, напрями та конкретизовані заходи реалізації) і є основою впровадження стратегічних напрямів реалізації ефективних управлінських рішень в державній промисловій політиці;

– удосконалено методичні підходи щодо моделювання оптимізації управлінських рішень з відновлення пріоритетів машинобудівного комплексу в промисловості України, які ґрунтуються на побудові моделі оптимізації фінансових рішень з подальшою розробкою кількох сценаріїв для вибору оптимального варіанту за визначених умов – воєнних загроз і ризиків. Ці сценарії формують основу для прийняття оптимальних управлінських рішень на шляху структурної трансформації України.

– запропоновано механізм імплементації в Україні зарубіжного досвіду публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу, що ґрунтується на взаємодії таких функціональних блоків: нормативно-правовий блок; фінансовий блок; інституційний блок; організаційний блок;

– розроблено стратегічні напрями розвитку публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу України, що включають: організаційно-правовий напрям; адміністративний напрям; кредитний напрям; інвестиційний напрям; податковий напрям; та, які можуть слугувати основою розробки та реалізації принципово нової публічно-управлінської стратегії щодо

фінансової діяльності машинобудівного комплексу України або бути рамковою програмою деталізації стимулюючих та підтримуючих заходів його розвитку.

Повнота викладу в наукових публікаціях, що відповідають темі дисертації

За результатами досліджень за темою дисертації опубліковано 9 робіт, серед яких: 4 статті, опубліковані у наукових фахових виданнях України з державного управління; 1 стаття, що опублікована в науковому виданні, що включене до наукометричних баз даних Scopus, 4 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Знаукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише результати, які були отримані дисертантом особисто. Кількість публікацій, їхній обсяг та якість відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій, представлених на здобуття наукових ступенів.

Оцінка оформлення та змісту дисертації

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами). Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації – 252 сторінки. Дисертація містить 18 таблиць, 27 рисунків та 15 додатків на 31 сторінці. Список використаних джерел містить 238 найменувань.

Практичне значення одержаних результатів

Практична цінність отриманих у ході дослідження результатів полягає у можливості використання теоретичних та практичних засад, а також висновків і рекомендацій, розроблених автором у рамках дисертації, для діяльності державних органів влади, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарської діяльності щодо управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу. Практична значущість даної роботи підтверджена відповідними довідками, а саме: Департаментом економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Івано-Франківської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 06.2-12/1285 від 25 листопада 2024 р.), ДП «ВО «Карпати» (довідка про впровадження № 01-07/24/891 від 18 листопада 2024 р.), Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (довідка № 03.04-29/18 від 20 листопада 2024 р.).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи результати дослідження, звернемо увагу на дискусійні положення дисертаційної роботи та висловимо деякі рекомендації:

1. У процесі здійснення декомпозиційного аналізу понятійно-категоріального апарату дослідження сутності публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу доцільно було б також висвітлити напрацювання західних економістів, що дозволило б посилити теоретичну значимість дослідження здобувача. У зв'язку з великим обсягом наведеного матеріалу, його доцільно було б згрупувати, а також, систематизувати погляди науковців та власного визначення цих понять.

2. У першому розділі, в третьому пункті «Методологічні засади публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу» автору варто було б ретельніше розглянути методологічні та методичні підходи до оцінювання ефективності функціонування моделі публічного управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу.

3. У другому розділі, а саме в третьому пункті «Визначення параметрів впливу публічного управління на фінансову діяльність машинобудівного комплексу України» автору доцільно було б наочно на рисунку показати вплив основних параметрів на стан розвитку машинобудівного комплексу України.

4. У третьому розділі автор пропонує низку практичних рекомендацій для органів державної та місцевої влади щодо підвищення ефективності публічного управління фінансовою діяльністю підприємств машинобудівного комплексу в Україні. Проте, варто було б додатково обґрунтувати економічну ефективність запропонованих заходів та включити приклади успішного впровадження подібних практик в інших країнах, що підвищило б практичну цінність даного дисертаційного дослідження.

5. Враховуючи сучасний контекст війни з Російською Федерацією, варто було б глибше дослідити механізми реалізації державної промислової політики розвитку машинобудівного комплексу у період післявоєнного відновлення. Це дозволить створити більш адаптовані і практично значущі рекомендації для відновлення та розвитку машинобудівного комплексу України.

Проте, означені зауваження в цілому не впливають на результативність, завершеність та загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи, а також не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Ткачука Дениса Юрійовича «Публічне управління фінансовою діяльністю машинобудівного комплексу України» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами).

Виходячи з цього, вважаю, що Ткачук Денис Юрійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор наук з державного управління,
професор, професора кафедри економіки та
публічного управління Національного
аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»

Андрій ДЄГТЯР